

UNDERSÖKNING AV FLYGEKORRENS FÖREKOMST I JAKOBSTAD OCH LARSMO 1989-1992

Allmänt

Som ett led i miljövårdsnämndernas uppföljning av förekomsten av hotade arter har flygekorren (*Pteromys Volans*) karterats 1989-1992. Avsikten har varit att försöka uppskatta artens spridning och numerär i undersökningsområdet. Samtidigt får man också en bild av vilka biotoper som är viktiga för flygekorren och vilken inriktning skyddet av arten bör ta.

Karteringen är en uppföljning av en enkätförfrågning som gjordes av Jakobstadsnejdens Natur (JNN) 1987.

Undersökningsområdet

Undersökningsområdet omfattar fastlandsdelarna av Larsmo kommun och Jakobstad.

Metodik

Inledningsvis skedde karteringen med hjälp av holkar och karteringsenheter var en 1×1 km stor ruta på grundkartan. I varje ruta placerades 1-2 holkar på optimala biotoper i äldre grandominerad blandskog. Vidare placerades i 4 st 1,5 kvadratkilometer stora områden 20-25 holkar i avsikt att få en bild av förekomsttäteten.

Denna metodik utgick ifrån att bohåligheter är en bristvara i dagens skog och att flygekorren gärna skulle använda dem som boplatser, matförråd eller som revirmarkeringsplatser (taken).

Då det framkom att holkar förblev obesökta även i områden med tät flygekorrram gjordes eftersök av den arttypiska spillningen även på andra håll i undersökningsrutorna. Detta gjordes främst år 1991-1992. Samtidigt insamlades övriga uppgifter om flygekorrens förekomst.

Holkarnas inre mått var 15×17 cm och höjden var 40 cm. Ingångshålet var 5 cm. En del av holkarna var byggda av urborrade trädstammar. I huvudsak byggdes de på talko av medlemmar i JNN.

Antalet holkar var i Larsmo 514 och i Jakobstad 459. Holkarnas antal framgår ur tabell 1.

År 1992 var närmare 80 holkar specialbyggda att passa både flygekorre och sparvuggla.



Flygekorren "häckar" både i hus och holkar.

Resultat

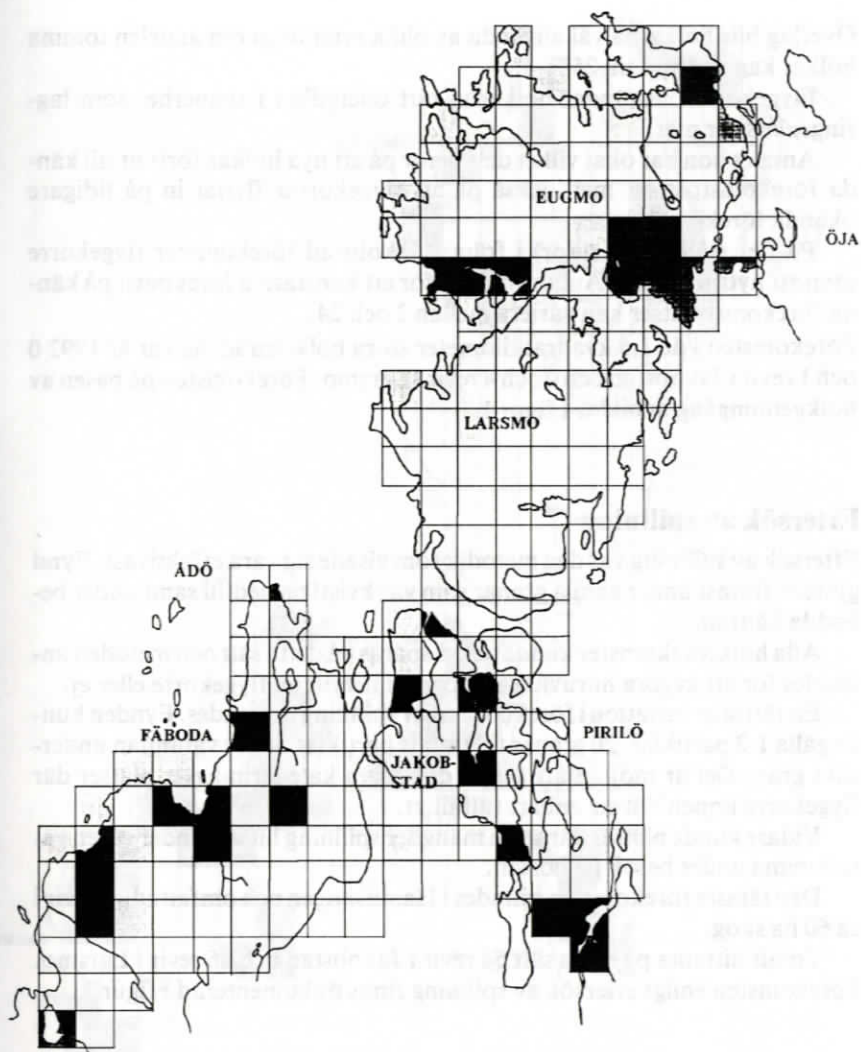
Tabell 1. Genomgång av holkarna

Jakobstad

Invånare	År		
	1990	1991	1992
Flygekorre bo	0	4	15
- matförråd	0	2	0
- spår	0	4	8
Ekorre	8	8	4
Ekorre sp.	3	4	3
Talgmes	93	83	95
Flugsnappare	3	0	4
Stare	2	0	0
Större hackspett	0	0	1
Sparvuggla bo	0	0	1
- matförråd	1	8	19
Tom	8	18	53
Nedhuggen	0	6	6
Ej genomgången	0	1	7
Totalt	118	138	223

Larsmo

Flygekorrbö	3	7	21
- matförråd	0	0	0
- spår	0	0	2
Ekorre	6	12	11
Ekorre sp	1	3	11
Talgmes	84	65	83
Flugsnappare	0	1	2
Stare	1	0	0
Större hackspett	0	0	0
Sparvuggla bo	0	0	0
- matförråd	2	11	21
Tom	31	62	62
Nedhuggen	1	3	3
Ej genomgången	2	3	13
Totalt	135	167	236



Figur 1. Flygekorrans förekomst 1989—1992 baserad på observationer i och holkar: mörk ruta förekomst konstaterad, grå ruta saknar holk, vit ruta med holk men ingen flygekorre observerad.

Överlag blir holkarna väl använda av olika arter även om andelen tomma holkar kan var upp till 25%

Flygekorren använder holkarna rätt obetydligt i synnerhet som lagringsplats för mat.

Antalet bon har ökat vilket dels beror på att nya holkar förts ut till kända förekomstplatser men också på att flygekorrar flyttat in på tidigare okända förekomstplatser.

På fler ställen (20 rutor) i främst Jakobstad förekommer flygekorre utan att nyttja holkar. Antalet holkar för att konstatera förekomst på kända förekomstplatser kan variera mellan 2 och 24.

Förekomsten i de 1,5 kvadratkilometer stora holkområdena var år 1992 0 och 1 revir i Jakobstad och 0 och 4 revir i Larsmo. Förekomsten på basen av holkgenomgång avbildas i figur 1.

Eftersök av spillning

Eftersök av spillning var den metodik som visade sig vara effektivast. Fynd gjordes främst under gamla granar som var kvistfria nedtill samt under bebodda hålträäd.

Alla holkförekomster kunde också spåras på detta sätt och metoden användes för att avgöra huruvida ett bo varit bebott av flygekorre eller ej.

En rätt stor variation i förekomsten av spillning noterades. Fynden kunde gälla 1-2 partiklar/20 granar till tiotals partiklar under varannan undersökt gran. Det är möjligt att fynd i den förra kategorin avser platser där flygekorre uppehållit sig enbart tillfälligt.

Vidare kunde platser där stora mängder spillning hittats under våren vara tomma under besök på hösten.

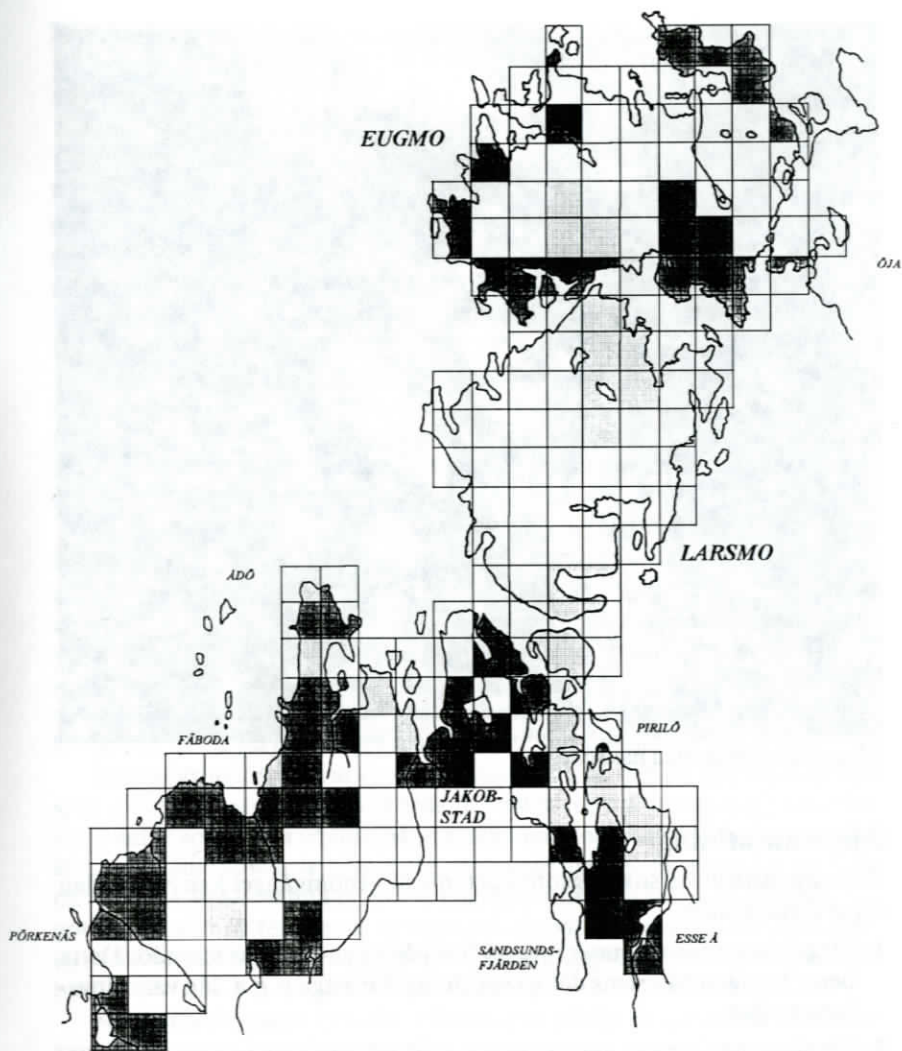
Den tätaste förekomsten hittades i Hamnskogen och omfattade 6 revir i ca 60 ha skog.

Totalt hittades på detta sätt 54 revir i Jakobstad och 36 revir i Larsmo. Förekomsten enligt eftersök av spillning finns dokumenterad i figur 2.

Revirens biotopfördelning

Endast 15 av de påträffade reviren befann sig i områden som kunde sägas vara naturrevir. De bohål som hittades fanns för det mesta i aspar och i tallar.

Övriga revir fanns vid villaområden vid stränder eller invid bosättning. De kunde hittas i rätt obetydliga skogsdungar och fanns ofta på ställen där villaborna satt upp holkar.



Figur 2. Flygekorrens förekomst 1989—1992 baserad på eftersök av spillning: mörk ruta revir konstaterat, grå ruta väl undersökt ruta som är tom, vit ruta dåligt undersökt ruta.



Flygekorren är en äkta nattsuddare.

Sammanfattning

Även om hela undersökningsområdet inte är genomgånget kan man redan nu se vissa trender.

1. Flygekorren förekommer inte på Vikarholmen-Larsmo huvudö. Detta beror troligen på artens dåliga spridningsförmåga p.g.a. låg vandringsbenägenhet.
2. Förekomsten verkar vara koncentrerad till stränder och invid bosättning.
3. Antalet naturbiotoper är få och därför skyddsvärda.
4. Det finns många väl undersökta rutor med goda biotoper som saknar flygekorre och arten verkar förekomma fläckvis.
5. En säker bild av förekomsten skulle förutsätta att kvarvarande rutor inventeras genom eftersök av spillning så snart snöfria förhållanden uppkommer våren 1993.